

GEEN CRISIS VOOR DE BIOMELKVEEHOUDERS

Melkveehouders zullen slechte herinneringen overhouden aan 2015 en 2016. Iedereen spreekt over de slechte melkprijzen, die veel bedrijven aan de rand van de afgrond brengen. De kleine groep producenten van biologische melk bleef gespaard van de crisis. De prijzen van biomelk hadden hier nauwelijks onder te lijden. Is bio de oplossing van het probleem? – *Marc Schröder, landbouwconsulent Boerenbond*

De vraag naar biologische producten neemt al jaren toe en de Belgische productie kan met moeite volgen. Als gevolg daarvan wordt bij ons in de detailhandel veel melk afkomstig uit het Verenigd Koninkrijk, Denemarken en Oostenrijk verkocht. Maar de klant vraagt steeds meer regionale producten. Daarom proberen de grootwarenhuizen zich te bevoorraden met biologische melk van bij ons. De prognoses wijzen op een verdere groei van de markt, maar bio zal in de nabije toekomst een nichemarkt blijven.

Bioboorn

De aankondiging van de coöperatie Arla – die marktleider wil worden in biologische zuivel op de Duitse markt – dat ze extra biologische bedrijven zocht, gaf

aanleiding tot een golf van omschakelingen, zelfs bij Belgische leden van de coöperatie. Wie in 2016 biologische melk kon leveren, was gelukkig. In de eerste helft van 2016 betaalde men in Duitsland voor biologische melk 24 cent per liter

meer dan voor gangbare melk. Daarom vraagt men zich op veel bedrijven af of de omschakeling naar bio niet de uitweg is uit de prijzenellende. Arla gaat er ondertussen van uit dat er voldoende bedrijven in omschakeling zijn. Daarom nemen ze niet

.....

Enkel wie de productietechniek goed in de vingers heeft, kan voordeel halen uit de omschakeling.

.....

**SLIMMER
BOEREN
MET
CIJFERS**

meer ieder bedrijf dat zich aandient op in het bioprogramma. Wie de omschakeling overweegt, moet zekerheid hebben dat hij de bioprijs zal krijgen voor zijn melk.

Minder kwantiteit, maar meer waarde

De dalende prijzen en stijgende kosten leidden in het verleden op veel bedrijven tot steeds grotere producties. Meestal was er nog wat reserve aan ligplaatsen, melkopbrengst ... Ondertussen hebben veel bedrijven hun grenzen om nog te kunnen uitbreiden bereikt. Veel melkveehouders merken in hun berekeningen dat investeren in grotere stallen bij de huidige prijzen voor gangbare melk niet langer rendabel is. Waarom zouden ze vergroten om minder te verdienen? In Oost-België zijn er al heel lang biomelkveehouders. Hoewel hun collega's aanvankelijk meewarig deden over de pioniers, is die houding nu veranderd. Biolandbouw stelt hoge eisen aan de boeren om een redelijk inkomen te bereiken. Het economisch succes dat goede bioboeren boeken is de beste reclame voor deze vorm van landbouw. Het productievolume daalt, de prijs per liter stijgt, maar daartegenover staat dat ook de kosten per liter stijgen. Enkel wie de productietechniek goed in de vingers heeft, kan voordeel halen uit de omschakeling. Daarom is het niet te verwonderen dat oudere bedrijfsleiders besluiten om niet meer te investeren in groei, maar om te schakelen.

Met de voeten op de grond blijven

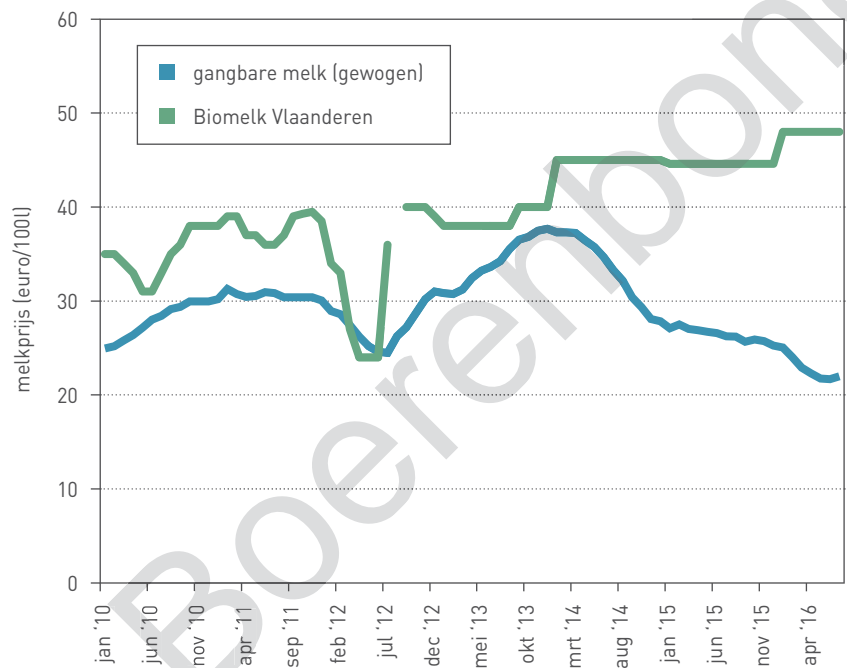
Momenteel is het prijsverschil tussen biologische en gangbare melk abnormaal groot. Realistisch bekeken hanteer je best een prijsverschil van 10 cent/l als basis voor je berekeningen. Hou er rekening mee dat aan de kostenkant de verschillen tussen bedrijven enorm groot zijn. Je kan besparen op de kosten van kunstmest, maar biokrachtvoeder is aanzienlijk duurder. De variabele kosten zijn op bedrijfsniveau bekeken sterk afhankelijk van de mate waarin je het krachtverbruik per koe en per jaar sterk kan verminderen zonder al te veel melkproductie te verliezen. Het staat vast dat je van bio geen wonderen moet verwachten.

Omschakelen kost geld

Omschakelen kost geld. Niet alleen de bodem, planten en dieren, maar ook de manager moet veranderen. De teelten reageren in de beginjaren met een daling in opbrengst. Dit herstelt zich deels na enkele jaren. Het is een aanpassings- en leerproces. Wie omschakelt krijgt welis-

waar hogere premies, maar die worden pas uitbetaald in het tweede jaar van de conversie. Dat betekent dat men in het eerste jaar hogere kosten moet maken voor de biologische teeltechniek en toch nog moet verkopen tegen de lagere prijzen voor gangbare producten. Men moet reserves kunnen aanspreken om dit te dragen. Wie daar niet over kan beschikken, moet vooraf zeer goed nadenken hoe hij deze overgang kan financieren.

Management&Techniek 18 van 7 oktober]. Die beweidingstechniek zorgt voor een permanent aanbod van kort en eiwitrijk voeder. De dieren moeten lang grazen en nemen het gras langzaam op, waardoor de koeien weinig stofwisselingsproblemen hebben en gezond blijven. Een dergelijk systeem vraagt om een voldoende grote huiskavel en een optimale organisatie van begrazing en melken. Voor bedrijven met een hoog aandeel

Figuur 1 Vergelijking van de basisprijs van biologische melk en gangbare melk in België

- Bron: Biomelk Vlaanderen & Themagroep Rundvee Boerenbond

Ervaringen in Oost-België

Het klassieke biologische bedrijf is een gemengd bedrijf. De mest van de dieren dient als meststof voor de gewassen. In een weideregio als het Land van Herve of in de Hoge Ardennen beperken bedrijven hun kringloop op het beschikbare grasland. De dierlijke mest is een essentiële beperkende factor voor de plantaardige productie.

Om efficiënt te werken, moet je veel melk uit gras kunnen winnen. Men moet een productie van 6500 l per koe met een hoog aandeel ruwvoedermelk uit gras nastreven. Goede bedrijfsleiders bereiken 4000 l ruwvoedermelk en meer per koe per jaar. Dure biokrachtvoerders moeten beperkt en optimaal benut worden. In regel voedert men minder dan 200 g krachtvoeder per liter melk. Dergelijke resultaten kunnen alleen worden bereikt met een optimaal graslandbeheer (begrazing en graskuilvoeder). In de afgelopen jaren zijn veel bedrijven overgestapt op 'kurzrasen' (zie ook

kuilmaïs in het rantsoen kan het omschakelen extra problemen geven. Het biologisch telen van maïs is complex en het kost veel geld om een goede eiwitbalans in het rantsoen van de melkkoeien te bereiken. In de praktijk lukt dit niet. Daarom moet iedereen die veel maïs gebruikt als ruwvoer eerst zorgvuldig overwegen of hij bereid is om maïs grotendeels op te geven.

Ervaringen uit Vlaanderen

In Vlaanderen kent de biologische melkveehouderij een sterke groei, met een veertiental omschakelaars in 2016. De Vlaamse biologische melkveebedrijven zijn meestal intensiever van aard dan die in Oost-België. De huiskavels en graasweides zijn beperkter in areaal. Daartegenover staat een hoger aandeel akkerland. Voldoende ruwvoeder telen om in alle seizoenen bij te voederen, is een noodzaak. In de teeltrotatie spelen tijdelijke maaiweides met gras-klover een prominente rol. Het akkerland wordt ook

ingezet voor de teelt van granen, voederbieten of mengteelten zoals triticale of gerst, in combinatie met eiwitrijke gewassen (bonen, erwten). Ook maïs is op een beperkt aantal bedrijven nog belangrijk als ruwvoeder. Investeren in efficiënte mechanische onkruidbestrijding is dan wel een must. De afzet van biomelk is voor het merendeel georganiseerd via de coöperatie Biomelk Vlaanderen. Zij hanteert een prijs die in het najaar wordt afgesproken met de afnemers en die geldt voor het volledige daaropvolgende jaar. Zo heeft de biomelkveehouder zekerheid over afname en prijs.

Gevoelig voor het weer

Biozuivel wordt voornamelijk verkocht op de binnenlandse markt. De prijzen voor biologische melk zijn losgekoppeld van de wereldmarkt en daardoor stabielere dan de prijzen van gangbare melk. Daardoor ontsnappen bioboeren aan de ups en downs van de internationale zuivelmarkten, maar in plaats daarvan worden ze sterk afhankelijk van het weer. Men kan de grasopbrengst niet bijsturen met minerale meststoffen, dus ook niet wanneer men de mest op het grasland heeft uitgereden in ongunstige weersomstandigheden waardoor die minder effectief is. Als voedsel schaars is, bijvoorbeeld als gevolg van droogte, is het aankopen van bioruwvoeder problematisch en zeker duur. Krachtvoer met een biocertificaat is altijd veel duurder dan conventioneel krachtvoer. Het weersri-

sico komt dus in de plaats van het markt-risico.

Reken vooraleer je omschakelt

De overstap naar bioproductie is ook een economische beslissing. De verkoop tegen 'bioprijzen' moet ook verzekerd zijn. Het bedrijf moet over voldoende areaal beschikken en de dieren moeten in loopstallen worden gehouden. Hoge ruwvoederbenutting in combinatie met een hoge krachtvoerefficiëntie zijn goede randvoorwaarden. Een bedrijfssysteem met lage kosten maakt omschakelen minder riskant. Daarnaast kunnen een groot areaal, geen maïs in het rantsoen en lage vaste kosten de kans op succes verhogen. Praat in ieder geval met collega's die de stap met succes hebben afgerond en bereken samen met een beslagen voorlichter de financiële gevolgen van omschakelen. Bio is niet voor iedereen de beste oplossing. Het is vooral belangrijk om vertrouwen te ontwikkelen in het systeem dat je gekozen hebt. Ongeacht of je voor conventionele of biologische productie kiest: aan elke productiemethode worden hoge eisen gesteld en overal zijn er moeilijkheden en tegenslagen waarop je snel moet reageren.

Goed imago

In tegenstelling tot hun collega's-gangbare melkveehouders konden de producenten van biomelk in de afgelopen 2 jaar hun economische resultaten op peil

houden. Ze krijgen veel sympathie en hebben een goede reputatie in de samenleving en in het beleid. Om op een duurzame manier aan biologische productie te kunnen doen, moet je een goede boer zijn en het samenspel van bodem, planten en dieren in de vingers hebben. In Oost-België zet zich het idee door dat dit een uitdagende, maar lonende weg is. ■

Bij Boerenbond kan je terecht bij experts die je kunnen adviseren bij het omschakelen: Ignace Deroo, bioconsulent, tel. 051 26 03 44, ignace.deroo@boerenbond.be of Sander Van Haver, Innovatiesteunpunt, 'Bio zoekt Boer', tel. 016 28 61 34, sander.van.haver@biozoekt-boer.be.

WAT ALS ALLES BIO ZOU WORDEN?

Sceptici uiten vaak de kritiek dat de prijzen voor biomelk ook sterk zouden dalen, wanneer iedereen zou omschakelen. Een bioboer antwoordde: "Wanneer alles bio is, dan zal de melkproductie zodanig gedaald zijn dat de prijzen opslaan." Uiteindelijk blijft het vooral een vraag hoe je tegenover bio staat.